

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**İKİNCİ BÖLÜM
KARAR****SÜVEYDA YARKIN BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2017/39967
Karar Tarihi : 11/12/2019

Başkan : Recep KÖMÜRCÜ
Üyeler : Engin YILDIRIM
Celal Mümtaz AKINCI
Muammer TOPAL
M.Emin KUZ
Raportör : Şermin BIRTANE
Başvurucu : Süveyda YARKIN
Vekili : Av. Arzu ŞAHİN

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, tutukluyu ziyarete gelen aile bireyinin ziyaret düzenini bozduğu gerekçesiyle dokuz ay süreyle ziyaretten men edilmesi nedeniyle aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 15/12/2017 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.
6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık görüşünü bildirmiştir.
7. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı süresinde beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

8. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

9. Başvurucu Silivri 3 No.lu L. Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda (İnfaz Kurumu) tutuklu olarak bulunan babasını 30/6/2017 tarihinde bayram münasebetiyle ziyaret etmek istemiştir. 4/7/2017 tarihinde İnfaz Kurumu Müdürlüğü tarafından başvurucu hakkında kurumun düzen ve güvenliğini bozduğu gerekçesiyle dokuz ay süre ile ziyaretten men kararı alınmıştır. Kararda bayram açık görüşü nedeniyle çok sayıda ziyaretçinin geldiği, arama odasının önünün çok kalabalık olduğu, arama odasına ikişer kişi alınarak arama yapıldığı, başvuru odasının önünde istifra etmiş olduğu, içeriye alınarak lavaboya götürüldüğü, durumu normale döndükten sonra sıraya girmesinin istendiği, başvuru odasının sıraya girmesi için uyarıldığında tepki gösterdiği ve itiraz ettiği, tekrar uyarıldığında "*Allah belanızı versin sizin*" diyerek hakarete bulunduğu, daha da tepkili şekilde hareketlerine devam ettiği, bu şekilde ziyarete alınmayacağı söylenerek ziyaretçi fişi istendiğinde ise bayan infaz koruma memurunun üniformasını çekerek fişi göğsüne soktuğu, bu nedenle kurumun düzen ve güvenliğini bozduğu ifade edilmiştir.

10. Başvurucu 7/7/2017 tarihinde İnfaz Kurumu Müdürlüğüne verdiği dilekçe ile ziyaret günü hastalanarak istifra ettiğini, bunun üzerine infaz koruma memurlarının kendisini azarladığını ve kendisine bağırıldığını, yerleri temizlemesini söylediğini, elinden ziyaretçi fişini almaya çalıştığını, insani olarak yardım sağlığına yapılması gerekirken hırpalandığını belirterek görevlilerden şikâyetçi olmuştur.

11. Başvurucu ayrıca ziyaretten men kararının kaldırılması için Silivri 2. İnfaz Hâkimliğine müracaat etmiştir. Başvurucu dilekçesinde; ziyaret günü hastalandığını ve istifra ettiğini, İnfaz Kurumu görevlilerinin insani olarak yardım etmek yerine kendisini azarladıklarını, yerleri temizlemesini istediklerini, "*Orayı temizlemezsiz görüş yaptırılmaz*" dediklerini, annesinin peçetelerle ve daha sonra verilen paspasla yerleri temizlediğini, görevlilerin azarlamaları, baskıları ve hasta olması nedeniyle sınırlarının bozulduğunu ve görevli memurla tartıştığını belirtmiştir. Başvurucu; hakkında düzenlenen tutanağın tek taraflı ve gerçeğe aykırı olduğunu, verilen yasaklama kararının hukuka ve hakkaniyete uygun olmadığını beyan etmiştir.

12. İnfaz Hâkimliğinin 10/8/2017 tarihli kararıyla başvuru odasının talebi reddedilmiştir. Kararın gerekçesinde, verilen kararın usul ve yasaya uygun olduğu belirtilmiştir.

13. Başvurucunun bu karara karşı Silivri Ağır Ceza Mahkemesine yaptığı itiraz da 21/9/2017 tarihli kararla reddedilmiştir. Nihai karar 16/11/2017 tarihinde tebliğ edilmiştir.

14. Başvurucu 15/12/2017 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

15. 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "*Ziyaret ve görüşlerde uyulacak esaslar*" kenar başlıklı 86. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"(1) Kapalı ve açık ceza infaz kurumlarına ziyaret veya görüşe gelen resmi heyet ve özel kişiler, kurum güvenliğini tehlikeye sokacak davranışlarda bulunamaz, kurum güvenliğini için alınan ve uygulanan yasal ve idari tedbirlerin değiştirilmesini istemezler.

...

(8) Ziyaret ve görüşlerde kurallara uymayan heyet ve kişilerin ziyaret ve görüşmeleri sürdürmelerine derhâl son verilir. Suç oluşturan davranışlar, ilgili idari ve adli makamlara bildirilir. Görüşme hakkına sahip özel kişilerin kurum güvenliğinin korunması amacıyla alınan tedbirlere aykırı davranışları ve istekleri nedeniyle görüşme hakları, kurumun en üst amirince bir aydan bir yıla kadar kısıtlanabilir. Mevzuatın avukatlar bakımından getirdiği hükümler saklıdır.”

16. 6/4/2006 tarihli ve 26131 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük'ün 129. maddesinin sekizinci fıkrası şöyledir:

“Ziyaret ve görüşlerde kurallara uymayan heyet ve kişilerin ziyaret ve görüşmeleri sürdürmelerine derhâl son verilir. Suç oluşturan davranışlar, ilgili idari ve adli makamlara bildirilir. Görüşme hakkına sahip kişilerin kurum güvenliğinin korunması amacıyla alınan tedbirlere aykırı davranışları ve istekleri nedeniyle görüşme hakları, kurumun en üst amirince bir aydan bir yıla kadar kısıtlanabilir. Mevzuatın avukatlar bakımından getirdiği hükümler saklıdır.”

17. 7/6/2005 tarihli ve 25848 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik'in (Ziyaret Yönetmeliği) 5. maddesinin birinci fıkrasının (o) bendinin ilgili kısmı şöyledir:

“Ziyaret ve görüşlerde, kurallara uymayan heyet ve kişilerin ziyaret ve görüşmeleri sürdürmelerine derhal son verilir. Suç oluşturan davranışlar, kurum idaresince tutanakla tespit edilerek, ilgili adli ve idari makamlara bildirilir. Görüşme hakkına sahip özel kişilerin kurum güvenliğinin korunması amacıyla alınan tedbirlere aykırı istek ve davranışları nedeniyle görüşme hakları, ceza infaz kurumunun en üst amirince bir aydan bir yıla kadar kısıtlanabilir...”

B. Uluslararası Hukuk

18. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) "Özel ve aile hayatına saygı hakkı" kenar başlıklı 8. maddesi şöyledir:

"(1) Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve yazışmasına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.

(2) Bu hakkın kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesi, ancak müdahalenin yasayla öngörülmüş ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda söz konusu olabilir.”

19. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) göre özel hayata saygı hakkı, özel bir sosyal hayat sürdürmeyi yani kişinin sosyal kimliğini geliştirme hakkı anlamında bir özel hayatı güvence altına almaktadır. Bu yönü ile birlikte değerlendirildiğinde bahsi geçen hak, ilişki kurmak ve geliştirmek üzere çevrede bulunanlarla temas kurma hakkını da içermektedir (Özpınar/Türkiye, B. No: 20999/04, 19/10/2010, § 45; Oleksandr Volkov/Ukrayna, B. No: 21722/11, 9/1/2013, §§ 165-167; Niemietz/Almanya, B. No: 13710/88, 16/12/1992, § 29).

20. AİHM'e göre hükümlü ve tutuklular özgürlük hakkı hariç genel olarak Sözleşme'de güvence altına alınan temel hak ve özgürlüklerden yararlanmaya devam ederler (*Gülmez/Türkiye*, B. No:16330/02, 20/5/2008, § 46; *Hirst/Birleşik Krallık (No. 2)* [BD], B. No: 74025/01, 6/10/2005, § 69).

21. AİHM'e göre suçun mahiyeti haklı gösteriyorsa bir tutuklunun özel bir hapisane rejimine veya sınırlayıcı ziyaret düzenlemelerine tabi tutulması onun Sözleşme'nin 8. maddesi kapsamındaki hakkına müdahale teşkil eder, ancak kendiliğinden bu hakkın ihlali anlamına gelmez (*Vlasov/Rusya*, B. No: 78146/01, 12/6/2008, § 123).

22. AİHM, ceza infaz kurumunda tutulmanın kaçınılmaz sonucu olarak suçun önlenmesi ve disiplinin sağlanması gibi güvenliğin ve düzenin korunmasına yönelik kabul edilebilir gerekliliklerin olması durumunda mahkûmların haklarına sınırlama getirilebileceğini kabul etmiştir. Ancak bu durumda dahi hükümlü ve tutukluların haklarına yönelik sınırlamalar makul ve ölçülü olmalıdır (*Silver ve diğerleri/Birleşik Krallık*, B. No: 5947/72 ..., 25/3/1983, §§ 99-105).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

23. Mahkemenin 11/12/2019 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

24. Başvurucu; babasıyla görüşmesinin engellendiğini, konuyla ilgili olarak verdiği şikâyet dilekçesinin dikkate alınmadığını, İnfaz Kurumu personelinin tek yanlı olarak tuttuğu ve gerçeğe aykırı olan tutanağın esas alınmasıyla yaptırım uygulandığını, kamera kayıtlarının incelenmesi ve olay yerinde bulunan kişilerin tanıklığına başvurulması gerekirken yeterli araştırma yapılmadan karar verildiğini, savunma hakkının kullanılmadığını ve derece mahkemeleri kararlarının hiçbir gerekçe içermediğini ifade etmiştir. Başvurucu ayrıca; babasıyla görüşmesinin engellenmesinin kanuni dayanağı olmadığını, meşru amaç da taşımadığını, İnfaz Kurumunun güvenliğini tehlikeye atacak bir davranışta bulunmadığını, verilen dokuz aylık görüşme yasağı cezasının orantısız olduğunu, bu cezanın manevi sonuçları bakımından çok ağır olduğunu belirtmiştir. Başvurucu, bu nedenlerle özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının, adil yargılanma hakkının ve masumiyet karinesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

25. Bakanlık görüşünde; söz konusu ziyaretten men kararının kanun ve tüzük hükümlerine uygun olduğu, Anayasa'da yer alan hak ve özgürlükleri ihlal eder nitelikte olmadığı veya adaleti ve sağduyuyu hiçe sayan tarzda açık bir keyfilik içermediği belirtilmiştir.

26. Başvurucu Bakanlık görüşüne verdiği cevap dilekçesinde, Bakanlık görüşündeki değerlendirmelere katılmadığını beyan etmiş ve önceki şikâyetlerini tekrar etmiştir.

B. Değerlendirme

27. Anayasa'nın "*Özel hayatın gizliliği*" kenar başlıklı 20. maddesinin birinci fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz..."

28. Aile hayatına saygı hakkı Anayasa'nın 20. maddesinin birinci fıkrasında güvence altına alınmıştır. Söz konusu düzenleme, Sözleşme'nin 8. maddesi çerçevesinde korunan aile hayatına saygı hakkının Anayasa'daki karşılığını oluşturmaktadır. Başvurucunun babasıyla görüşmesinin kısıtlanmasından kaynaklanan tüm şikâyetlerinin ve yargısal sürece ilişkin usul konusundaki iddialarının ilgili maddi hakkın esasıyla ilgili inceleme kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu nedenle başvuru Anayasa'nın 20. maddesinde yer alan aile hayatına saygı hakkı kapsamında incelenmelidir.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

29. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Müdahalenin Varlığı

30. Başvurucunun tutuklu olan babasıyla dokuz ay süreyle görüşmesinin kısıtlanması aile hayatına saygı hakkına müdahale oluşturmaktadır.

b. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

31. Anayasa'nın 13. maddesi şöyledir:

“Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.”

32. Yukarıda tespit edilen müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşullara uygun olmadığı müddetçe Anayasa'nın 20. maddesini ihlal edecektir. Bu sebeple sınırlamanın Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen, kanun tarafından öngörülme, meşru amaç taşıma, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine uygun olup olmadığının belirlenmesi gerekir (*Bülent Polat* [GK], B. No: 2013/7666, 10/12/2015, § 104; *Tevfik Türkmen* [GK], B. No: 2013/9704, 3/3/2016, § 68; *Bülent Kaya* [GK], B. No: 2013/2941, 11/5/2016, § 80).

i. Kanunilik

33. Başvurucunun babasıyla görüşmesinin kısıtlanması işlemine dayanak olan mevzuat hükümleri (bkz. §§ 15-17) dikkate alındığında müdahalenin kanunlar tarafından öngörülme ölçütüne uygun olduğu görülmektedir (*İbrahim Aksoy*, B. No: 2015/16346, 28/6/2018, § 40).

ii. Meşru Amaç

34. Söz konusu müdahalenin -kamu düzeni ve suç işlenmesinin önlenmesi genel amacı çerçevesinde- İnfaz Kurumunda güvenliğin ve disiplinin sağlanması şeklinde bir meşru amaç taşıdığı anlaşılmaktadır.

iii. Demokratik Toplum Düzeninin Gereklere Uygunluk ve Ölçülülük

(1) Genel İlkeler

35. Anayasa Mahkemesi kararlarına göre *demokratik toplum düzeninin gerekleri* kavramı, öncelikle ilgili hak yönünden getirilen sınırlamaların zorunlu ya da istisnai tedbir niteliğinde olmasını, başvurulabilecek en son çare ya da alınabilecek en son önlem olarak kendisini göstermesini gerektirmektedir. *Demokratik toplum düzeninin gereklerinden* olma, bir sınırlamanın demokratik bir toplumda zorlayıcı bir toplumsal ihtiyacın karşılanması amacıyla yönelik olmasını ifade etmektedir (AYM, E.2016/179, K.2017/176, 28/12/2017; *Haluk Öktem* [GK], B. No:2014/13433, 13/10/2016, § 49; *Erhun Öksüz* [GK], B. No: 2014/12777, 13/10/2016, § 53; *G.G.* [GK], B. No: 2014/16701, 13/10/2016, § 56; *Ata Türkeri*, B. No: 2013/6057, 16/12/2015 § 44; *Salim Onur Şakar*, B. No: 2015/2711, 21/9/2017, § 35).

36. Anayasa'nın 13. maddesinde demokratik toplum düzeninin gerekleri ve ölçülülük kriterleri iki ayrı ölçüt olarak düzenlenmiş olmakla birlikte bu iki ölçüt arasında ayrılmaz bir ilişki vardır. Ölçülülük ilkesinin amacı temel hak ve özgürlüklerin gereğinden fazla sınırlandırılmasının önlenmesidir. Anayasa Mahkemesi kararları uyarınca ölçülülük ilkesi, sınırlama için kullanılan aracın sınırlama amacını gerçekleştirmeye uygun olmasını ifade eden elverişlilik, sınırlayıcı önlemin sınırlama amacına ulaşmak bakımından zorunlu olmasına işaret eden zorunluluk ve araçla amacın orantısız bir ölçü içinde bulunmaması ile sınırlamanın ölçüsüz bir yükümlülük getirmemesi anlamına gelen orantılılık unsurlarını içermektedir (*Bülent Polat* [GK], B. No: 2013/7666, 10/12/2015, § 106; *Tevfik Türkmen* [GK], B. No: 2013/9704, 3/3/2016, § 70; *Bülent Kaya* [GK], B. No: 2013/2941, 11/5/2016, § 82). Bu ilke, şüphesiz tüm temel hak ve özgürlüklere yapılacak müdahaleler bakımından geçerlidir.

37. Belirtilen ölçütlere riayetle bir sınırlandırma yapılıp yapılmadığının tespiti için, müdahale teşkil eden önlemin temelini oluşturan meşru amaç karşısında bireye düşen fedakârlığın ağırlığının gözönünde bulundurulması ve kamunun veya kimi zaman başka bir bireyin menfaati ile müdahalenin süjesi olan bireyin menfaati arasında adil bir dengenin kurulup kurulmadığının belirlenmesi gerekmektedir (*Bülent Kaya* [GK], B. No: 2013/2941, 11/5/2016, § 83; *Tevfik Türkmen* [GK], B. No: 2013/9704, 3/3/2016, § 71; *Bülent Polat* [GK], B. No: 2013/7666, 10/12/2015, § 107).

(2) İlkelerin Olaya Uygulanması

38. Anayasa Mahkemesi, birçok kararında disiplini bozacak faaliyetleri önlemeye yönelik hukuki düzenlemeler olmadan bir ceza infaz kurumunda düzenin sağlanamayacağına dikkat çekmiş ve ceza infaz kurumu idaresi ve güvenliği söz konusu olduğunda müdahale ile hak arasında makul bir denge kurma konusunda kamu gücünü kullanan makamların geniş bir takdir yetkisine sahip olduğunu vurgulamıştır. Anayasa Mahkemesinin rolü başvuruya konu müdahalenin olguların kabul edilebilir bir değerlendirmesine dayanarak yapıldığını ve keyfi olmadığını denetlenmesini kapsar (*Özkan Kart*, B. No: 2013/1821, 5/11/2014 §§ 50, 51, 53; *Hasan Koç*, B. No: 2014/6506, 5/4/2017, § 13; *Mehmet Koray Eryaşa*, B. No: 2013/6693, 16/4/2015, § 51).

39. Somut olayda başvuruçunun tutuklu olan babasını dokuz ay süreyle ziyaretten men edilmesine karar verilmiştir. Söz konusu ziyaretten men kararında başvuruçunun infaz koruma memurları ile aralarında geçen tartışmaya ve ziyaret düzeninin bozulmasına yönelik söz ve davranışlarına detaylı olarak yer verilmiştir (bkz. § 9). Başvuruçucu da bireysel başvuru formunda infaz koruma memurları ile tartıştığını beyan etmiştir. Başvuruçunun ziyaret kurallarına uygun olmayan davranış ve tutumlarını sürdürmesi üzerine İnfaz Kurumu Müdürlüğüne disiplin yaptırımı uygulandığı anlaşılmaktadır. Buna göre İnfaz Kurumuna giriş ve çıkışta kurallara ve düzene aykırı davranışları nedeniyle uygulanan ziyaretten kısıtlama kararının makul olduğu, yeterli bir temele sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumda uygulanan söz konusu kısıtlamanın demokratik toplum gereklerine uygun olduğu kabul edilmelidir.

40. Bununla birlikte müdahalenin ölçülü olup olmadığı da ortaya konulmalıdır. İlgili mevzuatta ziyaret ve görüşlerde kurallara uymayan kişilerin bir aydan bir yıla kadar ziyaretten men edilmesi konusunda ceza infaz kurumunun en üst amirine takdir yetkisi tanınmıştır (bkz. §§ 15-17). Ceza infaz kurumuna tanınan bu takdir yetkisinin kullanımında ceza infaz kurumunun güvenliği ve disiplininin sağlanmasındaki kamusal yarar ile başvuruçunun aile hayatına saygı hakkından yararlanmasındaki bireysel yarar arasında adil bir dengenin gözetilmesi gerekir. Mevzuatta belirlenen sınırların arasında kalırsa bile ziyaretten men süresinin ceza infaz kurumunun güvenliği ve disiplininin sağlanmasına yetecek müddetin üzerinde tayin edilmesi, yapılan müdahaleyi ölçsüz kılabılır. Kamu menfaati ile bireysel yarar arasındaki adil dengenin sağlanıp sağlanmadığının denetiminde, ceza infaz kurumu ve derece mahkemelerinin ortaya koyduğu gerekçelere bakılmamalıdır.

41. Olayda başvuruçunun sıraya girmemesi ve infaz koruma memuruyla tartışması şeklindeki eylemine karşılık dokuz ay süreyle babasını ziyaretten yasaklanması söz konusudur. İnfaz Kurumu Müdürlüğü kararında tutuklu ve yakınları için büyük önem taşıyan görüşme hakkının üst sınıra yakın bir şekilde dokuz ay süreyle sınırlandırılmasının niçin gerekli olduğu konusunda ilgili ve yeterli bir gerekçe ortaya konulmamıştır. Bunun yanı sıra derece mahkemelerinin kararlarının da sıraya girmemek ve infaz koruma memuruyla tartışmak şeklindeki eylemine karşılık olarak başvuruçunun dokuz ay gibi oldukça uzun olan bir süreyle ziyaret hakkını kullanmaktan men edilmesini açıklayacak ikna edici gerekçeler içermekten uzak olduğu görülmüştür. Bu itibarla başvuruçucu hakkında uygulanan ziyaret hakkının kısıtlanması kararıyla ulaşılabilecek genel yarar ile temel hak ve özgürlüğü sınırlandırılan bireyin kaybı arasında adil bir dengenin sağlanmadığı ve başvuruçunun aile hayatına yapılan müdahalenin orantısız olduğu sonucuna varılmıştır.

42. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

3. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

43. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı ile (2) numaralı fıkrası şöyledir:

“(1) Esas inceleme sonunda, başvuruçunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir.

Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvuru lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir.”

44. Başvurucu ihlalin tespit edilerek yeniden yargılama yapılmasına ve 20.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesini talep etmiştir.

45. Anayasa Mahkemesinin *Mehmet Doğan* kararında ihlal sonucuna varıldığında ihlalin nasıl ortadan kaldırılacağı hususunda genel ilkeler belirlenmiştir (B. No: 2014/8875, 7/6/2018, [GK]). Mahkeme diğer bir kararında ise bu ilkelerle birlikte ihlal kararının yerine getirilmemesinin sonuçlarına da değinmiş ve bu durumun ihlalin devamı anlamına geleceği gibi ilgili hakkın ikinci kez ihlal edilmesiyle sonuçlanacağına da işaret etmiştir (*Aligül Alkaya ve diğerleri (2)*, B.No: 2016/12506, 7/11/2019).

46. Bireysel başvuru kapsamında bir temel hakkın ihlal edildiğine karar verildiği takdirde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırıldığından söz edilebilmesi için temel kural mümkün olduğunca eski hâle getirmenin, yani ihlalden önceki duruma dönülmesinin sağlanmasıdır. Bunun için ise öncelikle ihlalin kaynağı belirlenerek devam eden ihlalin durdurulması, ihlale neden olan karar veya işlemin ve bunları yol açtığı sonuçların ortadan kaldırılması, varsa ihlalin sebep olduğu maddi ve manevi zararların giderilmesi, ayrıca bu bağlamda uygun görülen diğer tedbirlerin alınması gerekmektedir (*Mehmet Doğan*, §§ 55, 57).

47. İhlalin mahkeme kararından kaynaklandığı durumlarda Anayasa Mahkemesi, 6216 sayılı Kanununun 50. maddesinin (2) numaralı fıkrası ile İttüyük'ün 79. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca, ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere kararın bir örneğinin ilgili mahkemeye gönderilmesine hükmeder. Anılan yasal düzenleme, usul hukukundaki benzer hukuki kurumlardan farklı olarak, ihlali ortadan kaldırmak amacıyla yeniden yargılama sonucunu doğuran ve bireysel başvuruya öngülenen bir giderim yolunu öngörmektedir. Bu nedenle Anayasa Mahkemesi tarafından ihlal kararına bağlı olarak yeniden yargılama kararı verildiğinde, usul hukukundaki yargılamanın yenilenmesi kurumundan farklı olarak ilgili mahkemenin yeniden yargılama sebebinin varlığını kabul hususunda herhangi bir takdir yetkisi bulunmamaktadır. Dolayısıyla böyle bir karar kendisine ulaşan mahkemenin yasal yükümlülüğü, ilgilinin talebini beklemezsizin Anayasa Mahkemesinin ihlal kararı nedeniyle yeniden yargılama kararı vererek devam eden ihlalin sonuçlarını gidermek üzere gereken işlemleri yerine getirmektir. (*Mehmet Doğan*, §§ 58-59; *Aligül Alkaya ve diğerleri (2)*, §§ 57-59, 66-67).

48. İncelenen başvuruda, başvuruçunun ziyaret hakkının dokuz ay süreyle kısıtlanmasından orantısız olması nedeniyle aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumda ihlal, idari bir işlemten kaynaklanmaktadır. Ayrıca işleme karşı açılan davada derece mahkemelerince ihlalin tespiti ve giderimi sağlanmadığından ihlalin aynı zamanda mahkeme kararından da kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte Anayasa Mahkemesinin karar tarihi itibarıyla dokuz aylık ziyaret kısıtlamasının uygulanarak sona ermiş olduğu gözetildiğinde ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmadığı anlaşılmaktadır. Ancak *eski hâle getirme* ilkesi çerçevesinde aile hayatına saygı hakkının ihlali nedeniyle yalnızca ihlal tespitiyle giderilemeyecek manevi zararları karşılığında başvuruçuya net 10.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

49. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 257,50 TL harç ve 2.475 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.732,50 TL yargılama giderinin başvuruçuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Başvuruçuya net 10.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

D. 257,50 TL harç ve 2.475 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.732,50 TL yargılama giderinin BAŞVURUCUYA ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin, kararın tebliğini takiben başvuruçunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin bilgi için Silivri 2. İnfaz Hâkimliğine (E.2017/4142, K.2017/4210) GÖNDERİLMESİNE,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 11/12/2019 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M.Emin KUZ